

شرکت دانش پشروهان سبز گستر ارومیه

ایجاد الگوهای معیشتی مکمل سازگار با محیط زیست به عنوان ابزار تکمیلی اجرای

کشاورزی پایدار در حوضه آبریز دریاچه ارومیه

" استان آذ.غ شهرستان ارومیه روستای قراقلو "

گزارش نهایی

تهیه و تنظیم گزارش : لیلا وجدان قره باغ (شهریور ماه ۱۳۹۷)

Contents

ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

فهرست مطالب

۳	۱- کلیات
۳	۱-۱ پیشگفتار/ مقدمه
۴	۲-۱ : چکیده گزارش
۵	۱-۳ بیان اهداف و گامهای اجرایی مرتبط
۶	۱-۴ مفاهیم
۷	۱-۵ روش کار
۹	۱-۶ محدوده مطالعاتی
۹	۱-۷ نحوه انتخاب روستای آزمایشی
۱۳	۲- مطالعات پایه
۱۳	۲-۱ تشریح وضعیت کلی روستای قرابقلو، شهرستان ارومیه
۱۶	۲-۲ شیوههای معیشت رایج
۱۶	۲-۲-۱ وضعیت اشتغال و منابع درآمدی خانوار
۱۶	۲-۲-۲ وضعیت مشارکت اقتصادی زنان روستا
۱۶	۲-۲-۳ وضعیت مشارکت اقتصادی مردان روستا
۱۷	۲-۳ وضعیت اجتماعی روستا
۱۷	۲-۳-۱ وضعیت مشارکت اجتماعی زنان روستا
۱۷	۲-۳-۲ مسایل ویژهی زنان روستا
۱۷	۲-۳-۳ وضعیت مشارکت اجتماعی مردان روستا
۱۸	۲-۳-۴ مسایل ویژهی مردان روستا
۱۸	۳- شناسایی ذینفعان
۱۸	۳-۱ شناسایی زنان و مردان روستایی داوطلب شیوه های معیشتی جایگزین
۲۰	۳-۲ شناسایی نهادهای پشتیبان شیوه های معیشتی جایگزین
۲۱	۳-۳ بررسی مشارکتی عوامل موثر در تشکیل و پایداری شیوه های معیشتی جایگزین
۲۱	۴. امکان سنجی شناسایی و پیاده سازی معیشت مکمل و جایگزین

- ۱-۴. تهیه فهرست مشاغل موجود در روستا به تفکیک گروه زنان و مردان ۲۲
- ۲-۴. بررسی مسایل و مشکلات مشاغل موجود از جنبه‌های اقتصادی و زیست محیطی ۲۲
- ۳-۴. تهیه و تحلیل فهرست مشاغل پیشنهادی در روستا به تفکیک گروه زنان و مردان ۲۳
- ۴-۴. امکان سنجی و بررسی مشاغل پیشنهادی از جنبه‌های اقتصادی و زیست محیطی ۲۴
۵. بررسی نیازهای آموزشی و ظرفیت سازی توانمندسازی جامعه روستایی و برگزاری دوره‌های آموزشی ۲۶
- ۵-۱. آموزش مهارت‌های جدید لازم مانند فعالیت گروهی/مدیریت مشارکتی یا راه‌اندازی کسب و کارهای سودآور سازگار با امکانات منابع آبی و ماندان ۲۹
۶. اطمینان از وجود عوامل تولید مورد نیاز برای راه‌اندازی و اجرای گزینه‌های معیشتی منتخب نزد مشارکت‌کنندگان ۳۰
- ۶-۱. تسهیل در تأمین عوامل تولید و در صورت فقدان آنها از طریق فراهم آوردن زمین‌های مشارکت ارگانهای مسئول و یا مراکز تأمین تسهیلات مالی با روستاییان ۳۰
۷. تسهیل در بازاریابی محصولات فعالیت معیشتی ۳۱
۸. اطلاع رسانی مجدد در روستا برای فراگیر نمودن پروژه معیشت و جلب مشارکت عمومی (شاید افراد ضعیف تر بیشتر) ۳۲
۹. تشکیل صندوق پس انداز و تهیه آیین نامه و تزریق یک میلیون تومان از طرف شرکت مجری به صندوق ۳۳
۱۰. تهیه و تدوین طرح مشارکتی کسب و کار ۳۳
۱۱. برنامه ریزی و بازدید به منظور آشنایی با نمونه های موفق کسب و کار برای گروه معیشتی ۳۳
- چالش های مرحله آخر ۳۴

۱-۱ پیش‌گفتار/ مقدمه

در جهان امروز، توسعه هدف اصلی جوامع و سیاست‌گذاری‌های دولتهاست، توسعه را می‌توان تحول و تغییر اوضاع، پیشرفت و شکوفایی تعریف کرد. اگر چه تعبیر متداول از واژه توسعه، به افزایش و کمیت‌داری‌ها و اموال اشاره دارد اما مفهوم گسترده‌تر آن غناء بخشی و بهبود کیفی زندگی انسانهاست. لیکن توسعه‌ای می‌تواند این مفهوم گسترده را بصورت اکمل برساند که توسعه‌ای پایدار باشد.

همانطور که می‌دانید توسعه پایدار هر جامعه‌ای بر چهار پایه اساسی سیاست، اقتصاد، فرهنگ و محیط زیست بنا خواهد شد به عبارتی هر کشوری که دارای توسعه نامتوازن و غیرپایداری می‌باشد در آن به یکی از چند اصل اساسی این اصول کم توجهی شده است این چهار اصل اساسی توسعه پایدار گاه آنقدر به هم نزدیک و در هم تنیده میشوند که وجود یکی از آنها مستلزم وجود دیگری به اجبار خواهد بود از این رو در بحث حفاظت از محیط زیست باید گفت که تا زمانی که جامعه برای فراهم آوردن نیازهای اولیه خود و اقتصاد درونی خانوار خود به منابع طبیعی محیط اطراف خود متکی باشد سخت بتوان سیاستهای حفاظت از محیط زیست به عنوان یکی از چهار پایه توسعه پایدار را اجرایی کرد.

از این رو می‌بایستی اقتصاد خانوار بویژه در بخش روستا که با بحث آب و خاک برای تأمین معاش بصورت تنگاتنگ درگیر می‌باشد به گونه‌ای قابل قبول بهبود یافته تا این وابستگی به منابع آب و خاک تعدیل شده و نظام در هم گسیخته بهره‌برداری گسترده سالهای گذشته در بخش کشاورزی به سمت تعادل زیست محیطی پیش رود.

با توجه به بهره‌برداری روزافزون از منابع طبیعی و لذا کاهش منابع طبیعی از جمله ذخایر آبی و خاکی لزوم ایجاد معیشت‌های جایگزین در راستای کاهش بهره‌برداری از منابع و حفظ و پایداری محیط زیست امری اجتناب‌ناپذیر میباشد از جمله این ضرورتها، ایجاد معیشت‌های جایگزین در روستاهای حوضه آبریز دریاچه ارومیه است که زندگی ایشان وابسته به ذخایر آبی و حفظ دریاچه ارومیه می‌باشد با این حال ایجاد و حفظ معیشت‌های جایگزین پایدار با توجه به فرهنگ بومی جامعه روستایی و همچنین کم‌درآمدی مردم و دسترسی ایشان به نیروی کار خانگی و دسترسی به زمینهای کشت و وجود منابع آبی ارزان کاری سخت و زمان‌بر بوده و نیاز به تغییر نگرش در جامعه روستایی دارد.

از دهه هشتاد روند عقب‌نشینی آب دریاچه ارومیه همزمان با خشک شدن سایر تالاب‌های داخلی ایران جدی شد، در کنار هشدارهای کارشناسان و فعالان حوزه زیست محیطی، ایده‌هایی برای برون‌رفت از بحران مطرح شد.

با توجه به ابعاد منطقه‌ای و پیامدهای جبران‌ناپذیر خشک شدن تالاب‌ها، دفتر عمران سازمان ملل در ایران به همراه سازمان حفاظت از محیط زیست، اقدام به تعریف پروژه‌ای با عنوان: "طرح بین‌المللی حفاظت از تالاب‌های ایران" نمودند. در اجرای فاز نخست این طرح

بر حوضه آبخیز سه تالاب مهم کشور: دریاچه ارومیه "نگین آبی شمال غرب ایران"، تالاب پریشان استان فارس و تالاب شادگان خوزستان تمرکز شد. بدین منظور با استفاده از رویکرد زیست بومی^۲ و مشارکتی به تدوین برنامه جامع مدیریت این تالابها اقدام شد. دفتر طرح حفاظت از تالابهای ایران با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست و برنامه توسعه ملل متحد و با حمایت مالی دولت ژاپن از سال ۲۰۱۴ اقدام به اجرای فاز اول پروژه "همکاری در احیاء دریاچه ارومیه از طریق مشارکت جوامع محلی در استقرار کشاورزی پایدار و حفاظت از تنوع زیستی" در ۴۱ روستای پایلوت حوضه آبریز دریاچه ارومیه نموده و در سال ۲۰۱۷، فاز چهارم پروژه با افزایش سایتها به ۱۱۰ روستا گسترش یافته است. اهداف مدیریتی پروژه در راستای چشم انداز ۲۵ ساله برنامه مدیریت جامع دریاچه ارومیه شامل افزایش آگاهی‌های عمومی در مورد ارزشهای دریاچه و تالابهای اقماری، تقویت مشارکتهای مردمی و مدیریت پایدار منابع آب و کاربری اراضی کشاورزی در راستای حفاظت از دریاچه ارومیه می باشد. حمایت از معیشتهای جایگزین که نیاز به مصرف آب کمی دارند به عنوان یک فعالیت مکمل در کنار دیگر فعالیتهای در نظر گرفته شده در فاز چهارم طرح "همکاری در احیای دریاچه ارومیه با مشارکت جامعه محلی در کشاورزی پایدار و حفظ تنوع زیستی" میباشد. این فعالیت در پنج روستا از سایتهای پروژه پیگیری خواهد شد.

۱-۲: چکیده گزارش

تیم مجری فعالیت خود را از مورخه ۹۶/۷/۱۰ در روستای قراقلو آغاز نمود که در ابتدا با تعامل با جامعه محلی و انجام نشست هایی با اعضای شورا و دهیار روستا اقدام به معرفی پروژه و زمینه سازی انجام جلسات رسمی نموده است که در پی آن ابتدا نشست ها به صورت غیر رسمی و در اماکن عمومی و محوطه روستا انجام پذیرفت که تیم تسهیل گر توانست به مرور با افراد جامعه هدف آشنا شده و از این طریق افراد علاقمند شناسایی گردد و سپس با فراخوان عمومی اقدام به برگزاری جلسات در روستا نموده است که در حدود دو جلسه اول به صورت جداگانه بین گروه زنان و مردان برگزار شده و در ادامه جلسات مشترک به صورت هفتگی برگزار گردیده است که در نتیجه این جلسات و نشست ها دو کارگاه پرورش بلدرچین توسط گروه مردان راه اندازی گردید و برخی از مشاغل که قبلا راه اندازی شده بود از جمله پرورش بوقلمون توسعه یافته و تیم تسهیل گر سعی نمود با حمایت از این افراد موجبات توسعه آن مشاغل را فراهم نموده و همچنین از حضور این افراد در جلسات در ایجاد و توسعه روحیه کارآفرینی در سایر اعضای شرکت کننده در جلسات بهره گیری نماید. گروه زنان نیز هرچند تمایل به انجام فعالیت هایی از جمله پرورش بلدرچین و تولید رشته خانگی داشتند ولیکن تا به اکنون نتوانستند محل مناسبی را برای آن تعبیه نمایند. همچنین در راستای حمایت از فروش محصولات تولیدی در روستا و رفع مشکلات مربوط به بازار فروش پیشنهاد ایجاد بازار محلی و هفتگی در روستا از سوی برخی از شرکت کنندگان داده شد که در طی اجرایی شدن آن و رفع موانع و مشکلات مربوط به ایجاد آن بازار محلی تیم مجری اقدام به برگزاری نشست ها و جلساتی نموده است لذا شرح وقایع صورت پذیرفته در طی یک سال فعالیت تیم مجری در این گزارش به تفصیل بیان میگردد.

۳-۱ بیان اهداف و گام‌های اجرایی مرتبط

هدف اصلی :

شناسایی و ترویج روشهای معیشتی جایگزین با نیاز آبی کم در حوضه آبریز دریاچه ارومیه است. معیشت‌های جایگزین ایجاد شده به عنوان فعالیت مکمل پروژه همکاری در احیاء دریاچه ارومیه از طریق مشارکت جوامع محلی در استقرار کشاورزی پایدار و حفاظت از تنوع زیستی دارای ویژگیهای زیر باید باشند :

- معیشت‌های جایگزین پایدار باید حاوی نوآوری باشند مخصوصاً در روش اجرا و تعامل افراد با یکدیگر در ایجاد معیشت جایگزین.
- مهارت‌های اعضای جامعه در مدیریت سرمایه و نیروی کار مورد هدف قرار گیرد.
- در معیشت‌های جایگزین بهره برداران باید در مرکز فعالیت قرار داده شوند چرا که آنها قبل از ما در آن روستا بوده اند و از پتانسیل ها و توانایی های خود آگاهند.
- فرآیند تصمیم گیری به منفعت بران نهایی معیشت جدید محول گردد تا پایداری مدنظر حاصل شود.
- توانمندسازی مهارتی به عنوان پیش نیاز حمایت مالی در ایجاد معیشت های جدید مدنظر قرار گیرد که آن هم می تواند به دو صورت انتقال تجربه‌های مفید پیشین روستاییان به یکدیگر و یا از طرف یک نهاد آموزش گر خارج از روستا به اهالی روستا باشد.

اهداف عملیاتی :

- هدف عملیاتی ۱- شناسایی و ارزیابی اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی معیشت‌های کنونی
- هدف عملیاتی ۲- شناسایی و ارزیابی اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی معیشت‌های جایگزین
- هدف عملیاتی ۳- ایجاد کارگروه‌های محلی برای هر گزینه‌ی معیشتی
- هدف عملیاتی ۴- تشکیل صندوق پس انداز و تهیه آیین نامه
- هدف عملیاتی ۵- آموزش مهارت‌های لازم جدید مانند فعالیت گروهی/ مدیریت مشارکتی یا راه‌اندازی کسب و کارهای سودآور سازگار با امکانات منابع آبی و مانند آن.

هدف عملیاتی ۶- تهیه و تدوین طرح مشارکت یک کسب و کار

هدف عملیاتی ۷- مستندسازی و ارائه نتایج بدست آمده به کارفرمایان

۴-۱ مفاهیم

۱- معیشت جایگزین : هرگونه فعالیت درآمد زایی که بتواند درآمد خانوارهای جامعه هدف را ارتقاء داده و پتانسیل جایگزین شدن با مشاغل ناسازگار با محیط زیست را داشته و ضمن تامین نیازهای زیستی مردم و همخوانی با فرهنگ بومی بتواند در حفظ منابع آن محیط نیز موثر باشد را معیشت جایگزین نامند .

وجود معیشت های جایگزین در سطح روستا و خانواده های روستایی، جدای از کاهش فشار بر منابع آب و خاک ، موجب مقاومت جامعه محلی در برابر نوسانات بازار محصولات کشاورزی و تغییرات اقلیمی (خشکسالی و دیگر پدیده های طبیعی غیر مترقبه) نیز می شود از آن گذشته اجرای بسیاری از برنامه ها و طرح های حفاظت از منابع آب و خاک مانند آبیاری های تحت فشار و غیره هم مستلزم داشتن بنیه مالی حداقلی برای اجرای اینگونه طرحها میباشد.

۲- توانمندسازی مهارتی: فرایندی دشوار و مستلزم صرف وقت است چون به سادگی نمی توان باورها، خط مشی ها، روشهای کاری، ساختار سازمانی و رفتارها را تغییر داد. امروزه هیچ سازمانی بدون داشتن کارکنان توانمند و تقویم سالیانه نیازهای آموزشی قادر به ادامه حیات نیست. توانمندسازی نه وظیفه است و نه پایان کار، بلکه یک فرآیند شدن است و باید به عنوان بخشی از فرهنگ سازمانی محسوب گردد. در ایجاد معیشت های جایگزین در جامعه به سه روش می توان دخالت کرد بهبود زیرساخت ها، آموزش مهارت ها و حمایت های مالی. هر چند اعضاء جامعه در وهله ی اول کمک های مالی را درخواست خواهند کرد ولی تجربه ثابت کرده است که توانمندسازی مهارتی پیش نیاز آن می باشد. فرآیند یادگیری مهارت ها می تواند از دو راه صورت گیرد (۱) انتقال تجربه های مفید پیشین روستاییان به یکدیگر که این خود یک نوع بومی سازی می باشد که در بخش آموزش صورت گرفته است. (۲) از طرف یک نهاد آموزش گر خارج از روستا به اهالی روستا.

۳- معیشت سبز : به معیشت های گفته می شود که مبنای آن تولید فرآورده های سازگار با طبیعت و محیط زیست و بازسازی تجارت و زیر ساخت های اجتماعی است به گونه ای که علاوه بر سودآوری بیشتر، میزان تولید گازهای گلخانه ای و استخراج منابع نیز کاهش یابد این راهبرد می تواند کیفیت زندگی برای آیندگان را نیز تضمین کند.

۴- معیشت مکمل : به معنای ایجاد تنوع در دارایی ها و استراتژی های معیشت است به صورتی که در آن پایداری منابع طبیعی و پایداری معیشت خانوار هر دو تضمین می شود و راههای بدیل و حق انتخابهای متنوعی برای بهره بردار روستایی به منظور رفع نیازهای معیشتی است به عبارتی در این نوع معیشت، خانواده ی روستایی مجموعه ای از فعالیت ها و داشته های متنوع را برای امرار

معاش و بهبود استاندارد زندگی به کار می‌گیرد و این به معنای افزایش میزان درآمد از شیوه‌هایی جدا از دامداری و کشاورزی صرف است.

۵-۱ روش کار

رویکرد کلی و روش شناسی پروژه بر اساس رویکرد مشارکتی است و سعی خواهد شد که در تمامی مراحل برنامه ریزی، اجرا و ارزشیابی از حضور روستائیان به عنوان گروه هدف استفاده گردد همچنین از روشها و تکنیکهای ارزیابی مشارکتی روستایی (PRA) به عنوان ابزاری برای گردآوری اطلاعات، شناسایی و برنامه ریزی در تمامی مراحل کار استفاده خواهد شد. شایان ذکر است از مصاحبه نیمه ساختاری و مشاهدات عینی به عنوان ابزار تکمیلی در اجرای پروژه استفاده خواهد شد.

رویکردی که برای حمایت از معیشت‌های جایگزین اتخاذ خواهد شد "قرار دادن بهره برداران در مرکز فعالیت" است. بهره برداران آگاه ترین افراد به شرایط خود هستند هر چند تصمیمات اتخاذ شده توسط آنها از دیدگاه کارشناسان ممکن است اشتباه باشد ولی رویکرد ظرفیت سازی و مشارکتی پیشنهاد می‌کند تا مسئولیت تصمیم گیری به منفعت بران نهایی هر سیاست محول گردد در این صورت است که سیاست پیش رو دارای پایداری خواهد بود لذا باید فضایی ایجاد شود تا جامعه محلی با به اشتراک گذاشتن دانسته های خود و تحلیل داده ها به صورت جمعی به راهکارهایی متناسب با خصوصیات فرهنگی و منابع در دسترس خود در زمینه توسعه زمینه های درآمدزا برسند. هم افزایی دیدگاه ها طی گرد هم آیی های بهره برداران موجب کاهش ضریب اشتباه تصمیمات اتخاذ شده می شود.

دخالت های اجتماع محوری که میتوان در ایجاد معیشت های جایگزین در جامعه اجرا کرد در سه گروه کلی: بهبود زیر ساختها، آموزش مهارتها و حمایت های مالی جای می گیرند. هر چند اعضاء جامعه در وهله ی اول کمک های مالی را درخواست خواهند کرد ولی تجربه ثابت کرده است که توانمندسازی مهارتی پیش نیاز آن میباشد. فرآیند یادگیری مهارت ها می تواند از دو راه صورت گیرد (۱) انتقال تجربه های مفید پیشین روستائیان به یکدیگر (۲) از طرف نهاد آموزش گر خارج از روستا به اهالی روستا.

در مدت انجام پروژه (گامهای اساسی اجرای پروژه همراه با جدول زمانبندی در جدول شماره ۱ آورده شده است) تلاش خواهد شد تا فرایند پلکان مشارکت و ارتباط آن با مجموعه ای از شیوه های معیشتی سازگار با محیط زیست آزموده شود، شیوه های درآمدزایی که علاوه بر پذیرش اجتماعی و برخورداری از مطلوبیت در نظر اهالی، از دید محیط زیستی نیز با طبیعت همخوان باشد. در مراحل بعد با انجام برنامه ریزی و پیگیری های اداری و دریافت کمک از دست اندرکاران و متولیان توسعه، همزمان با دست اندرکاران مسئول حفاظت منطقه، می توان گامی مفید جهت ایجاد اشتغال پایدار و سازگار با محیط زیست برداشت.

در پروژه های مشارکتی، میزان منافع به دست آمده برای جوامع محلی نقشی مهم در تعیین میزان تمایل ایشان دارد. بخش عمده اقدامات این طرح، دخیل نمودن هرچه بیشتر اهالی در فرایندهای شناخت، برنامه ریزی و اجرا خواهد بود.

نیاز به سرمایه‌گذاری بیرونی در زمینه‌های مختلف معیشتی به‌عنوان محرک و مشوق اولیه توسعه، از نکات مهم در استفاده از ظرفیت‌های منطقه جهت توسعه معیشت است. همچنین در کنار مشوق‌های مالی و اقتصادی، نیاز به ارتقای دانش و مهارت جامعه محلی برای اجرای فعالیت‌های معیشتی جدید یا باززنده‌سازی فعالیت‌های پیشین ضرورت دارد. ایجاد اعتماد در میان اهالی، روحیه پیشرفت، همراهی، بسیج محلی و تغییر رویه‌های متداول، کلید موفقیت در زمینه توسعه پایدار هر منطقه است.

درکل معیشت‌های پیشنهادی را میتوان در سه گروه الف) «معیشت‌های مکمل کشاورزی» که کم آب خواه باشند ، ب) معیشت‌های غیر کشاورزی، پ) معیشت‌های دوستدار با محیط سبز یا معیشت‌های سبز تقسیم کرد.

۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	
									*					۱ نشست با شورای اسلامی روستای منتخب و معرفی اهداف طرح
					*	*			*					۲ برگزاری جلسه عمومی در روستا، بیان اهداف طرح و ثبت نام علاقه مندان به همکاری در طرح
					*	*								۳ شناسایی منابع درآمدی حال حاضر جامعه هدف با استفاده از روشهایی مانند مصاحبه نیمه ساختاری
					*	*								۴ دسته بندی و رتبه بندی معیشت‌های کنونی از بابت سازگاری آن با مقتضیات اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی
					*	*								۵ شناسایی مهارت‌های (تجربه های کاری) مشارکت کنندگان
					*	*								۶ انتخاب گزینه های معیشت جایگزین با بهره گیری از روش هایی مانند ماتریس های مقایسه ای (زوجی یا نمره دهی)
					*	*								۷ دسته بندی و رتبه بندی معیشت‌های کنونی از بابت سازگاری آن با مقتضیات اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی
					*	*								۸ جانمایی و ثبت خصوصیات منابع طبیعی و فنی موجود در روستا از طریق روشهایی مانند ترسیم نقشه ی منابع و نقشه ی اجتماعی
				*	*	*								۹ نامنویسی مشارکت کنندگان بر اساس علاقه به گزینه معیشتی
		*	*	*										۱۰ اطمینان از وجود عوامل تولید مورد نیاز برای راه اندازی و اجرای گزینه های معیشتی منتخب نزد مشارکت کنندگان
		*	*	*								*	*	۱۱ تسهیل در تأمین عوامل تولید در صورت فقدان آنها از طریق فراهم آوردن زمینه ی مشارکت ارگانهای مسئول و یا مراکز تأمین تسهیلات مالی با روستاییان

تصویر ۱

تصویر ۲

در ارزیابی خط سیر زمانی وقایع تأثیرگذار این شاخصها ملموس است شرح کلی این ارزیابی خط سیر زمانی به صورت ذیل است :

دوره زمانی	عناوین وقایع
پیش از انقلاب	- در دوره ارباب رعیتی لایروبی انهار اجباری بود - در قدیم رسم بود هر کس ساکن روستا است حتی اگر زمین ندارد باید در کارهای عمومی مثل لایروبی انهار کمک کند. - بعد از ارباب رعیتی لایروبی انهار تا حدودی اختیاری شد
بعد از انقلاب	- بعد از انقلاب عملاً لایروبی قطع شده و از آن موقع تاکنون اتحاد کشاورزان کمتر شده است.
سال ۱۳۷۵	- در سال ۱۳۷۵ در منطقه خشکسالی شد - آبهای سطحی قطع شد - کشاورزا ابتدا به چاههای کم عمق روی آوردند اما به تدریج چاههای کم عمق جواب هم جواب نداد و چاههای عمیق تر حفر شد
سالهای ۱۳۸۰-۱۳۸۱	- مراتع و مرداب ها با مجوز اداره منابع طبیعی و محیط زیست به زمین کشاورزی تبدیل شد. - اراضی موجود به دلیل تقسیم میراث به قطعات ریزتری تقسیم شد - کشاورزان برای کسب درآمد بیشتر الگوی کشت را عوض کردند و به سمت محصولاتی مانند ذرت علوفه ای که پرمصرف هستند روی آوردند.
سالهای ۱۳۸۴-۱۳۸۵	- به تدریج چاههای جدید هم جواب ندادند و باز چاههای عمیق بیشتر شد - ساخت و ساز ویلاها در زمین های کشاورزی آغاز شد بطوریکه روستائیان زمین های کشاورزی را فروخته یا به ساخت و ساز ویلا روی آوردند - در بیشتر ویلاها چاه وجود دارد و به صورت غیر اصولی کشاورزی می کنند و از آب چاه و شرب برای

پر کردن استخرها استفاده می کنند	
- آب چاهها به قدری کم شد که مجبور شدیم برای برداشت از موتور پمپ، شناور و موتورهای که با تراکتور آب را از چاه می کشند استفاده کنیم - تقریباً از آنموقع دریاچه شروع به خشکیدن کرد - اعتراضات مردمی در شهر به دلیل خشک شدن دریاچه آغاز شد - از سال ۱۳۸۶ به تدریج فعالیتهای شرکتهای کشاورزیاز طریق فروش نهاده ها و خدمات کشاورزی آغاز شد.	سال ۱۳۸۶
- با قطع یارانه ها و گران شدن قیمت گازوئیل هزینه کود و تراکتور بالا رفت. - به دلیل قطع یارانه ها شرکت تعاونی روستایی ورشکست شد - با وجود افزایش هزینه ها قیمت خرید محصولات از کشاورزان ثابت ماند یا حتی پایین تر رفت.	سالهای ۱۳۸۸-۱۳۸۹
- اهالی روستا با کمک یکدیگر مسجد روستا را ساختند	سال ۱۳۹۰
- شرکت مهندسی کشاورزی طرح کشاورزی پایدار را در روستا آغاز کرد - در این طرح کلاسهای مربوط به نحوه استفاده از سموم، آزمون خاک، زمان بندی آبیاری و معرفی بذرهایی مناسب برگزار شد. - شرکتهای مهندسی کشاورزی آموزشهای خوبی دادند اما تسهیلات و قدرت اجرایی ندارند - گازکشی روستا در سال ۱۳۹۴ انجام شد	سال ۱۳۹۴
- کشاورزان بیشتری با دیدن تجربه کشاورزان مرجع از بذر پیشگام استفاده کردند - صاحبان زمینهای کشاورزی که در شهر ساکن هستند در این طرح مشارکت کمتری دارند	سال ۱۳۹۵
- ویلاسازی ها بیشتر شده. - وضع زراعت بدتر شده. - وضع دریاچه بدتر شده.	سال ۱۳۹۶

جدول ۲: سیر زمانی وقایع تاثیر گذار از دیدگاه جامعه محلی

همانطور که از خط سیر زمانی وقایع مورد تأیید و تأکید کشاورزان و ساکنین روستای قراقلو ملاحظه می شود این نگرانی ها و به خطر افتادن کشاورزی به عنوان اصلی ترین راه معاش از سالهای ۱۳۸۱ - ۱۳۸۰ برای آنها ملموس بوده به صورتی که آنها را به سمت تغییر

الگوی کشت و افزایش درآمد سوق داده است همانطور باز چنانچه مشاهده می شود این نگرانی ها با نگرش جدید دولت در مورد اختصاص یارانه ها و حمایت از شرکتهای تعاونی شکل واضح تری به خود گرفته و تا سال ۱۳۹۶ نیز ادامه پیدا کرده است. ولی خوشبختانه آنچه که باعث امیدواری برای انجام کارهای مشارکتی در این روستا گردیده، در سال ۱۳۹۰ خود را نشان داده است و آن زمانی است که گفته شده اهالی روستا با کمک یکدیگر مسجد روستا را ساخته اند هر چند وجود شرکت تعاونی روستایی که خود اهالی سهام دار آن بودند حاکی از پیشینه این همیاری ها می دهد ولی به دلیل عدم حمایت دولتی در سالهای ۱۳۸۹ - ۱۳۸۸، به گفته اهالی ورشکسته شده است روستای قراقولو همانند روستاهای دیگر حوضه آبریز دریاچه ارومیه بواسطه کار کشاورزی غیر اصولی مخاطرات زیست محیطی دیگری نیز برای دریاچه ارومیه دارد (جدول ۲) که باعث از بین رفتن معیشتهای کنونی میشود.

مخاطرات زیست محیطی و اقتصادی روستای قراقولو بواسطه کشاورزی بر اکوسیستم دریاچه ارومیه

- ۱- حفر چاه و بهره برداری بیش از اندازه سفره های آب زیر زمینی و همچنین رودخانه های فصلی تغذیه کننده بخشی از آب دریاچه ارومیه.
- ۲- مصرف بیش از میزان مورد نیاز نهاده های شیمیایی و خطر آلودگی آبیهای زیرزمینی و رودخانه ها و نهایتاً دریاچه ارومیه.
- ۳- افزایش شوری آبیهای زیرزمینی و خاکهای زراعی و نابودی اکوسیستم کشاورزی منطقه پیرامون دریاچه ارومیه و در نتیجه از بین رفتن منابع معیشتی مطمئن در روستا.
- ۴- ایجاد شوره زاری به وسعت ۵۰۰ هزار هکتار با پنج میلیارد تن نمک ، علاوه بر آسیب به کشاورزی آذربایجان موجب ایجاد زیانی به ارزش یک میلیون دلاری در صنعت صید آرتمیا خواهد شد .

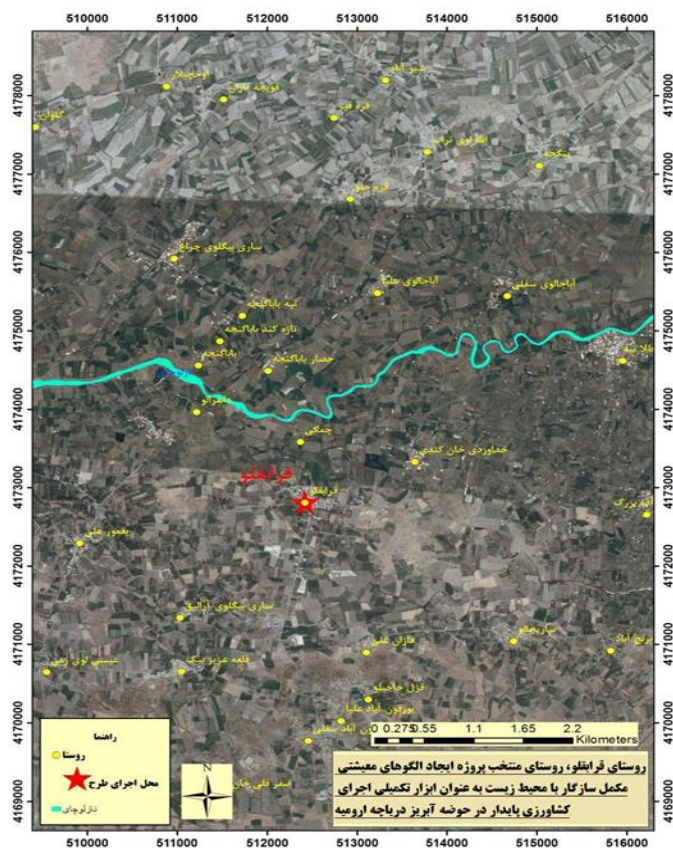
با کاهش سطح آب دریاچه ارومیه و به دنبال آن وزش باد های شدید موجب انتقال نمک به مزارع و باغات شده و این امر موجب از بین رفتن سطح زیر کشت و به دنبال آن کاهش تولید و افزایش بیکاری شده و متقابلاً با کاهش سطح پوشش گیاهی در منطقه و به موجب آن افزایش بادهای و تبخیر از سطح زمین اثرات زیان بار آن بر اکوسیستم دریاچه افزایش یافته و به طبع آن موجب تحمیل خسارات اقتصادی کلان در سطح منطقه خواهد شد

جدول ۳: مخاطرات زیست محیطی و اقتصادی کشاورزی بر اکوسیستم

۲- مطالعات پایه

۲-۱ تشریح وضعیت کلی روستای قرابقلو، شهرستان ارومیه

تصویر ماهواره ای روستای قرابقلو (تصویر ۳)

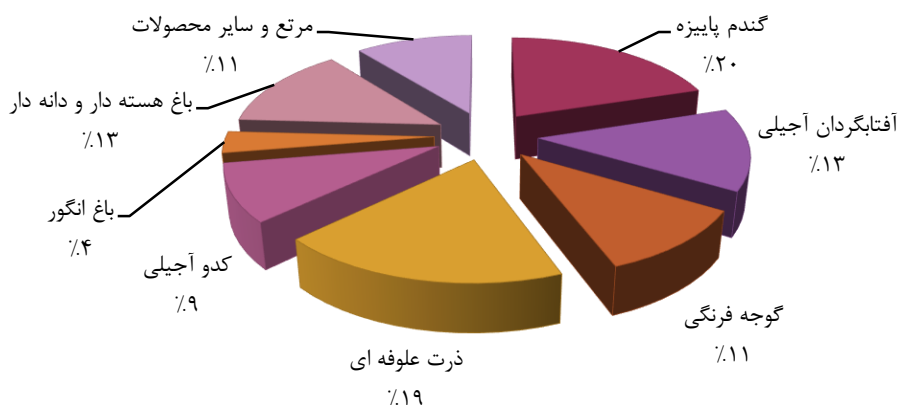

تصویر (۳)

مشخصات و محدوده روستای قرابقلو					
استان	شهرستان	دهستان	منطقه	فاصله تا دریاچه	مختصات جغرافیایی
آذربایجان غربی	ارومیه	باش قلعه	نازلوچای	۱۵ کیلومتر	۳۷ درجه و ۴۲ دقیقه و ۹ ثانیه عرض شمالی ۴۵ درجه و ۸ دقیقه و ۳۵ ثانیه طول شرقی
مشخصات روستای قرابقلو					
نام روستا	جمعیت (نفر)	تعداد کشاورز (نفر)	نسبت کشاورز باسواد به بیسواد (%)	نظام بهره برداري غالب	میانگین مالکیت زمین زراعی
قرابقلو	۴۷۰	۱۲۷	۱۳/۵۱	خرده مالکی	۰/۴۴
مشخصات اراضی کشاورزی روستای قرابقلو					
مساحت کلی اراضی	اراضی دیم	اراضی آبی	اراضی زراعی	اراضی باغی	منبع آب اصلی
۳۷۳ هکتار	-	۳۷۳ هکتار	۳۱۰ هکتار	۶۳ هکتار	چاه
منابع آب کشاورزی مورد استفاده در روستای قرابقلو					
نام روستا	تعداد چاه عمیق	تعداد چاه سطحی	تعداد کانالهای منشعب رودخانه	شبکه سد	قنات
قرابقلو	۳	۶۹	-	-	-
محصولات اصلی و اقتصادی کشاورزی در روستای قرابقلو					
نام محصول	سطح اراضی زیر کشت (هکتار)				
گندم پاییزه	۷۵				
آفتابگردان آجیلی	۵۰				
گوجه فرنگی	۴۰				
ذرت علوفه ای	۷۰				
کدو آجیلی	۳۵				
باغ انگور	۱۳				

۵۰	باغ هسته دار و دانه دار
۴۰	مرتع و سایر محصولات

جدول ۴ : مشخصات و اطلاعات کلی از روستای قراقولو

محصولات اصلی و اقتصادی کشاورزی در روستای قراقولو

همانطور که از جدول شماره ۳ بر می آید روستای قراقولو یکی از روستاهای استان آذربایجان غربی شهرستان ارومیه و به لحاظ تقسیمات کشوری در بخش مرکزی ارومیه و دهستان باش قلعه قرار دارد که با موقعیت جغرافیایی ۳۷ درجه و ۴۲ دقیقه و ۹ ثانیه عرض شمالی و ۴۵ درجه و ۸ دقیقه و ۳۵ ثانیه طول شرقی که ارتفاع از سطح دریای آن ۱۲۸۶ متر است شرایط اقلیمی حاکم بر آن نیمه مرطوب می باشد فاصله این روستا از مرکز شهر ارومیه ۱۶ کیلومتر بوده و راه دسترسی آن نیز از نوع آسفالت می باشد روستا به لحاظ شکلی از نوع متمرکز و فشرده و با وضعیت سکونت دائمی است روستا از نظر طبیعی در منطقه دشتی است تعداد خانوار ساکن در روستا ۱۳۷ خانوار با جمعیتی در حدود ۴۷۰ نفر است که ۲۲۸ نفر آن مرد و ۲۴۲ نفر آن زن می باشد. این روستا دارای شورای اسلامی روستا می باشد که توسط ایشان دهیار نیز انتخاب گردیده است طرح هادی در روستا اجرایی شده است همچنین این روستا دارای امکاناتی مانند دفتر مخابرات روستایی، مدرسه ابتدایی و راهنمایی، خانه بهداشت، مسجد، آب شرب، برق و گاز و بقالی و نانوايي و شرکت تعاونی می باشد عمده فعالیت ساکنان روستا کشاورزی و دامداری می باشد که ۳۱۰ هکتار آن در بخش زراعت (۷۲٪) و ۶۳ هکتار آن در بخش باغداری (۱۷٪) می باشد.

جمعیت و روند تحولات آن در روستای قراقولو

سال آماری	۱۳۹۵	۱۳۸۵	۱۳۷۵	۱۳۶۵	۱۳۵۵	۱۳۴۵	شرح
جمعیت	۴۲۵	۵۹۱	۴۷۵	۵۳۲	۵۹۸	۷۳۰	
خانوار	-	۱۶۸	۱۱۰	-	۱۲۰	۱۲۸	

مأخذ: آمارنامه استان و خانه بهداشت ۱۳۹۵

۲-۲ شیوه‌های معیشت رایج

معیشت های رایجی که هم اکنون در روستای قراقلو حاکم است بیشتر زراعت و باغبانی و در خانوارهای نیز دامداری می باشد البته دامداری آن هم بصورت پرورش گاو و ماکینانی مثل مرغ،بنا به گفته بسیاری از اهالی در گذشته دارای رونق بیشتری بوده که از مراتع اطراف روستا استفاده می کردند و از فرآورده های آن برای نیازهای خود دامدار و هم برای فروش استفاده می شده است ولی با گذشت زمان این نوع معیشت ها نیز کم رنگ شده اند و مراتع روستا تخریب و شخم زده شده اند و هم اکنون برای زراعت و باغبانی استفاده می شود در بحث زراعت و باغبانی نیز محصولات رایج در گذشته گندم و جو و باغ انگور بوده و در سالهای بعد کاشت یونجه،توتون و گوجه فرنگی و آفتابگردان و ذرت علوفه ای و باغات هسته دار و دانه دار نیز به آن اضافه شده اند هم اکنون محصولاتی شامل گندم،ذرت علوفه ای،گوجه فرنگی،آفتابگردان آجیلی و باغات هسته دار و دانه دار در این روستا کشت و کار می شوند که با توجه به شیوه های رایج برای کشت و کار آنها حتی محصولاتی مانند گندم نیز پرآب خواه تلقی می شوندعلاوه بر این ذرت علوفه ای و گوجه فرنگی و درختان هسته دار و دانه دار نیز محصولاتی پرآب خواه هستند. که در این سالهای اجرای پروژه کشاورزی پایدار سعی در ترمیم روشهای آبیاری و کشت و کار اینگونه محصولات شده است.البته دامداری را می توان جزو مشاغل کم تر آب خواه این روستا عنوان کرد که آن هم به دلیل توان مالی پایین اهالی روز به روز از تعداد افرادی که به این کار مشغولند کاسته می شود.در این میان معیشت عده ای از خانوارهای روستا به دلیل ناکافی بودن توان مالی از راه کارگری در بخش کشاورزی و یا حتی غیر کشاورزی میباشد.

۲-۲-۱ وضعیت اشتغال و منابع درآمدی خانوار

همانند اغلب روستاهای حوضه آبریز دریاچه ارومیه،کشاورزی گسترده ترین فعالیتی است که در این روستا انجام می شود هر چند در اغلب خانوارهای روستانگهداری دام بویژه گاوشیری در ده خانواده و در پنج خانواده پرورش گوسفند جهت مصرف و فروش فرآورده ها و نیز خرید و فروش آنها دیده می شود البته برای کسانی که نه زمین دارند و نه دامی برای پرورش،کارگری در بخش کشاورزی و غیر کشاورزی یکی از راههای کسب درآمد می باشد.

۲-۲-۲ وضعیت مشارکت اقتصادی زنان روستا

مشاغلی همچون آرایشگری زنانه و نیز خیاطی زنانه برای دو نفر از بانوان به صورت انفرادی در روستا دیده می شود با اینهمه در این روستا تمایل به همراهی و فعالیت درزمینه مشاغل جایگزین مشارکتی در میان گروه‌های زنان روستا دارای علاقمندان بیشتری است.در اجرای پروژه کشاورزی پایدار نیز تنها روستایی بود که حضور زنان در اجرای آن ملموس بوده و دو نفر از زنان در آن مشارکت داشتند.

۲-۲-۳ وضعیت مشارکت اقتصادی مردان روستا

با توجه به اینکه مردان روستا در بیشتر مواقع نان آور خانواده محسوب می‌شوند و سبک زندگی آن ها با فعالیت‌های گسترده کشاورزی و دامداری تعریف شده و پیوند خورده است ، لذا نمی‌توان به سادگی آنها را درگیر معیشت‌های خرد جدید ، دیربازده و خارج از روند متعارف همیشگی کرد و برای اینکار زمان و انرژی بسیار بیشتری لازم است. چنانچه تجارب دیگر پروژه ای ایجاد معیشت انجام‌شده

نشان می‌دهد، پروژه‌های خرد از طرف گروه‌های بانوان استقبال می‌شوند ولی از سوی آقایان دارای درآمد از اینگونه طرح‌ها استقبال نمی‌شود. از طرفی با توجه به منابع محدود، زمان کوتاه و اهداف این طرح، امکان فعالیت بر روی پروژه‌های کلان‌تر نیز وجود ندارد ولی با اینحال سعی خواهد شد در این پروژه در قالب‌های مشارکتی با زنان از توانایی‌های این گروه نیز به نفع معیشت مورد نظر بهره‌برداری شود.

۲-۳ وضعیت اجتماعی روستا

تقریباً تمامی خانوارهای روستای قراقلو بومی این روستا و ترک زبان و مسلمان شیعه مذهب می‌باشند هر چند در سالهای اخیر مهاجرانی از سایر شهرها و حتی گُرد زبان و مسلمان سنی مذهب را هم در جمع خود پذیرفته‌اند. همانطور که قبلاً نیز بیان شده در این روستا امکاناتی همچون دفتر مخابراتی و حتی تلفن ثابت خانگی و موبایل و سایر وسایل ارتباطی و خانه بهداشت وجود دارد و طرح‌های نیز با پیشرفت فیزیکی خوبی اجرا گردیده است.

۱-۲-۳ وضعیت مشارکت اجتماعی زنان روستا

تمایل به انجام کارهای مشارکتی در این روستا در بین زنان روستا دارای علاقمندان بیشتری است در این روستا همچنین صندوق خرد زنان از سال ۱۳۹۱ اجرایی گردیده و حتی تعداد ۲۴ نفر از زنان روستا نیز در آن عضویت دارند فعالیت صندوق زنان روستایی این روستا بیشتر در مورد وام دهی در مواقع ضروری به اعضاء بوده و بنا به گفته بانیان این صندوق سرمایه فعلی این صندوق بالغ بر ۱۷ میلیون تومان است.

۲-۲-۳ مسایل ویژه‌ی زنان روستا

زنان این روستا همچنان که در فعالیتهای کشاورزی روستا همراه مردان روستا فعالیت دارند می‌توانند در فعالیتهای جداگانه معیشت مکمل نیز هم به صورت جمع زنان و یا با مشارکت مردان انجام دهند تنها مشکلی که همانند بسیاری از کارهای مشارکتی برای راه‌اندازی این فعالیتهای مشاهده می‌شود وجود اعتماد متقابل در بین افراد است که مستلزم کارهای تسهیلگری و شناخت بیشتر میباشد. همچنین برای فعالیتهای اقتصادی پیشنهادی نیازمند مهارت‌افزایی و آموزش در جهت افزایش توانایی‌ها می‌باشند که سعی خواهد شد این مهارت‌افزایی به صورت بومی و کشاورز به کشاورز صورت گیرد.

۳-۲-۳ وضعیت مشارکت اجتماعی مردان روستا

تمایل و انسجام مردان به واسطه مشغله آنها در کار کشاورزی و حتی دامداری در مقایسه با زنان روستا کمتر است و فراغت کمتری را برای حضور در نشستهای محلی و جلسات از خود نشان می‌دهند که نیازمند پیگیری‌های بیشتر تسهیلگری می‌باشد.

۴-۳-۲ مسایل ویژه ی مردان روستا

به نظر می رسد تمایل مردان بیشتر برای مشارکت در بخش کلان کشاورزی و دامداری است تا در مشاغل خرد، تا هزینه های زندگی که بر عهده مردان جامعه روستایی است برآورده شود و این امر مستلزم صرف زمان، سرمایه و نیروی بیشتری است.

۳- شناسایی ذینفعان

۳-۱ شناسایی زنان و مردان روستایی داوطلب شیوه های معیشتی جایگزین

بعد از حضور در این روستا، جلسات اولیه معرفی طرح شیوه های معیشتی جایگزین و اهداف آن با دهیار و شوراهای اسلامی روستا (تصاویر ۴ و ۵) و نیز جلسات جداگانه و مشترک زنان و مردان روستا (تصاویر ۶ و ۷) برگزار گردید. جلسات زنان با فواصل یک هفته در جمع تقریبی ۱۰ الی ۱۵ نفره و جلسات مردان نیز در ابتدا با حضور ۷ نفر از مردان روستا برگزار گردید لازم به ذکر است تیم مجری برای تبیین اهداف پروژه و چرایی انجام ان جلسات ابتدایی را با فواصل کوتاه از هم برگزار نموده است (یک الی ده روز) در این جلسات و همزمان با آن در اثر تعاملات و رفت و آمدهای انجام گرفته در روستا با زنان فعال روستا و همچنین افرادی که علاقمند به راه اندازی کسب کاری در روستا بودند آشنا شدیم و لذا از ایشان خواسته شد در صورت تمایل در جلسات عمومی اتی شرکت داشته باشند و خود این افراد پس از حضور در جلسات و آشنایی با هدف پروژه خود نیز نفراتی را معرفی میکردند که بر حسب شناخت خود از آنها فکر میکردند که این افراد میتوانند در پیشبرد پروژه و راه اندازی فعالیتی جدید نقش موثر و کلیدی داشته باشند . بنابراین افراد جامعه محلی در معرفی پروژه معیشت جایگزین به یکدیگر توانستند با تیم شرکت همراهی کنند و در ادامه جلسات با حضور تعداد نفرات بیشتر و البته علاقمند برگزار شد که در این جلسات مهارت ها و ایده های افراد به مرور و طی فرایندی شناسایی میگردد تا در نهایت با تکیه به آن مهارت ها و علاقمندی ها و با همراهی تیم شرکت بتوان به ایجاد کسب و کاری پایدار در روستا دست پیدا نمود هر چند که طی این فرایند زمان بر خواهد بود ولیکن در حفظ پایداری معیشت ایجاد شده در آینده میتواند موثر باشد چرا که افراد با آگاهی و شناخت مکفی دست به انتخاب خواهند زد . (جدول ۴)

تصویر ۵

تصویر ۴

تصویر ۶ و ۷

ردیف	نوع جلسه	تاریخ جلسه
۱	جلسه اولیه معرفی طرح شیوه های معیشتی جایگزین و اهداف آن با شوراهای اسلامی روستا	۹۶/۰۶/۱۶
۲	جلسه اولیه معرفی طرح شیوه های معیشتی جایگزین و اهداف آن با دهیار روستا	۹۶/۰۶/۲۱
۳	جلسه معرفی طرح شیوه های معیشتی جایگزین و اهداف آن با زنان روستا	۹۶/۰۷/۱۳
۴	جلسه معرفی طرح شیوه های معیشتی جایگزین و اهداف آن با زنان روستا	۹۶/۰۷/۱۶
۵	جلسه معرفی طرح شیوه های معیشتی جایگزین و اهداف آن با مردان روستا	۹۶/۰۷/۲۰
۶	جلسه مشترک اولیه معرفی طرح شیوه های معیشتی جایگزین و اهداف آن با زنان و مردان روستا	۹۶/۰۷/۲۷
۷	جلسه با نماینده های زنان روستا	۹۶/۰۸/۳۰
۸	لازم به توضیح میباشد جلسات شرکت از تاریخ ۹۶/۰۸/۳۰ به بعد به صورت هفتگی و به طور مرتب در روزهای چهارشنبه هر هفته بصورت مشترک بین گروه زنان و مردان و پس از تعطیلات عید نوروز بدلیل مشغله کاری اعضا جلسات به صورت دوبار در ماه برگزار شده است که شرح برخی از جلسات در متن گزارش بصورت تفصیلی آورده شده است .	

جدول ۵ : خلاصه ای از جلسات برگزار شده در روستای قراقولو

۲-۳ شناسایی نهادهای پشتیبان شیوه های معیشتی جایگزین

در مراحل تعامل به جامعه محلی، نهادهای حمایتی (جدول ۵ و ۶) همواره مد نظر بوده اند. و تا کنون برای جلب همکاری این نهاد ها با مسئول بسیج جامعه زنان ناحیه مذاکراتی انجام شده است که البته وام های این مرکز بیشتر به صورت انفرادی به افراد در صورت راه اندازی کارگاه تولیدی تعلق میگیرد و همچنین با مسئولین بسیج استان صحبت شده که در راستای اقتصاد مقاومتی و طی دوره های آموزشی و مهارت آموزی افراد در صورت ایجاد شغل وام های ۱۰ درصدی به ایشان تعلق خواهد گرفت . طی نشست ها و صحبت هایی با جهاد کشاورزی به خصوص بخش صندوق زنان در صورت ایجاد شغل توسط بانوان و در صورت عضویت این افراد در صندوق های خرد زنان از این افراد حمایت شده و علاوه بر ظرفیت سازی و آموزش این افراد در مشاغل مورد علاقه در صورت راه اندازی مشاغل خانگی این صندوق در راستای فروش محصولات تولیدی نیز میتواند تا حدودی به افراد یاری رساند و با برگزاری نمایشگاه های فصلی غرفه هایی برای فروش تولیدات این مشاغل اختصاص داده میشود .

نهادهای حمایتی خارج از روستا
۱. سازمان جهاد کشاورزی
۲. سازمان فنی و حرفه ای
۳. جهاد دانشگاهی
۴. اداره استاندارد
۵. سازمان صنایع دستی
۶. استانداری
۷. صندوق کارآفرینی امید
۸. کمیته امداد

نهادهای حمایتی داخل روستا
۱. شورای اسلامی روستا
۲. دهیاری روستای قراقولو
۳. هیئت امنای مسجد روستا
۴. هیئت مدیره تعاونی تولید و مصرف روستایی نوین
۵. پایگاه بسیج روستا

جدول ۶ : نهادهای حمایتی داخل روستا

جدول ۷ : نهادهای حمایتی خارج از روستا

قابل ذکر است تصمیم اعضا برای استفاده از تسهیلات مختلف می باشد چرا که در گروه مردان اغلب در صورت تمایل خود برای اخذ وام از بانک های خصوصی و دولتی اقدام مینمایند در حالیکه گروه زنان برای اخذ وام اغلب از صندوق خرد زنان و در صورت صلاحدید از بسیج یاری میجویند .

۳-۳ بررسی مشارکتی عوامل موثر در تشکیل و پایداری شیوه های معیشتی جایگزین

در شکل گیری فعالیت معیشتی جایگزین، توجه به توانایی ها، علایق و الویت ها و فرهنگ بومی و روابط اعتماد ساز حاکم بر گروه و نیز شناخت اهالی از یکدیگر دارای اهمیت بسزایی است. پایداری چنین شیوه های نیز مستلزم حفظ ارتباط مستمر تسهیلات با گروه، در طول راه اندازی و حتی بعد از اتمام طرح می باشد حفظ ارتباط میان گروه معیشتی و نهادهای حمایت کننده بیرونی، به منظور تامین بازار و تسهیل فروش محصولات محلی و جلب حمایت های فنی و کارشناسی و زیربنایی و پیگیری گروه برای دریافت حمایت های مالی (وام و اعتبارات خرد محلی و...)، استفاده بهینه از ابزارهای مالی و ارتقای سطح تخصص ها و سرمایه انسانی با پیگیری دریافت آموزش های بیشتر برای طرح نویسی، مدیریت صندوق و مدیریت کسب و کار مشارکتی و دانش و فنون حرفه ای معیشتی، بازاریابی و ...، ایجاد تشکل رسمی و ثبت حقوقی آن و پیش رفتن به سوی توسعه فعالیتها و در نهایت و کلیدی ترین مسئله ارزیابی و اصلاح برنامه در آینده از الزامات پایداری چنین فعالیتهایی می باشد.

۴. امکان سنجی شناسایی و پیاده سازی معیشت مکمل و جایگزین

طی جلسات و نشست های برگزار شده با مردان و زنان روستا در مورد لزوم ایجاد مشاغل جایگزین و نحوه ایجاد آن صحبت هایی انجام گرفت در این بین برخی از افراد جامعه محلی نبود درآمد مکفی حاصل از مشاغل موجود را از دلایل لزوم ایجاد مشاغل جایگزین مطرح نموده و از سوی دیگر سخت و سنگین بودن شغل کشاورزی یکی از مواردی هست که موجب میشود افراد جذب مشاغل دیگر شوند فلذا در ادامه جلسات از افراد خواسته شد تا مشاغل مکمل پیشنهادی خود را مطرح نمایند بنابراین پس از مشخص شدن پیشنهادات از ایشان خواسته شد تا معیارهای یک شغل مناسب را بیان نموده و با کمک ابزار مشارکتی دلفی معیار های جامعه هدف مشخص گردید و در طی جلسه ای به مورخه ۹۶/۰۹/۲۲ از ایشان خواسته شد تا پیشنهاداتی از مشاغل را که در جلسات گذشته مطرح نموده بودند با معیارهای انتخابی خود سنجش نمایند و با کمک ابزار مشارکتی ماتریس رتبه بندی مشاغل پیشنهادی سنجیده شده و در این بین با همراهی جامعه محلی به تحلیل های خوبی دست یافتیم چرا که مشخص گردید برای انتخاب یک شغل چه بعنوان شغل مکمل و چه بعنوان شغل جایگزین میبایست افراد شناخت خوبی از مشاغل داشته و همچنین اطلاعات جزیی در مورد بازار، درآمد حاصل از آن شغل . میزان سرمایه مورد نیاز برای راه اندازی آن شغل داشته باشند تا در نهایت بتوانند بر اساس علاقه و توانمندی های خود دست به انتخاب زنند . لذا از بین مشاغل پیشنهادی، برخی مشاغل بنا به خواسته خود اشخاص حاضر در جلسات حذف شده که دلایل آن را وجود آن شغل ها در روستا و کافی بودن آن عنوان نمودن از جمله شغل هایی مانند خیاطی و آرایشگری زنانه و در مابقی مشاغل قرار بر این شد تا تیم تسهیل گر اطلاعاتی را در مورد آن مشاغل در اختیار ایشان قرار دهند و همچنین خود اشخاص نیز تحقیقی کلی در مورد مشاغل مورد نظر خود انجام دهند.

۴-۱ تهیه فهرست مشاغل موجود در روستا به تفکیک گروه زنان و مردان

مشاغل حال حاضر روستا و همچنین مشاغل موجود در سالهای گذشته در روستا با بررسی های صورت گرفته و خود اظهاری اشخاص به تفکیک گروه زنان و مردان عبارتند :

مشاغل گروه مردان				
کشاورزی در گذشته و حال	دامپروری در گذشته و حال در حال حاضر ۱۰ خانواده به شغل دامپروری مشغول میباشند	سبد بافی در گذشته	پرورش مرغ بومی در گذشته	مشاغل کارمندی در گذشته و حال که برخی بازنشست شده و به کار کشاورزی مبادرت ورزیده اند
مشاغل گروه زنان				
کشاورزی در گذشته و حال	دامپروری در گذشته و حال (در حال حاضر ۱۰ خانواده به شغل دامپروری مشغول میباشند)	پخت نان در گذشته		

جدول ۸ : مشاغل موجود در روستا به تفکیک گروه زنان و مردان

۴-۲ بررسی مسایل و مشکلات مشاغل موجود از جنبه های اقتصادی و زیست محیطی

در جلسه ای که به مورخه ۹۶/۰۹/۳۱ در روستا برگزار گردید با همراهی اشخاص حاضر به بررسی مسایل و مشکلات مشاغل حال حاضر روستا پرداخته شد که طبق گفته های افراد جامعه محلی مشاغلی مثل کشاورزی و دامپروری سودآور نبوده و درآمد حاصل از آن کفاف زندگی شان را نمیدهد و برای افزایش درآمد حاصله از کشاورزی گاهاً میبایست سطح زیر کشت را افزایش داد و انجام این کار نیز نیاز به سرمایه داشته و همه افراد نمیتوانند آن میزان سرمایه را فراهم نمایند و همچنین در بخش دامپروری نیز هزینه تهیه علوفه دام بسیار بالا بوده و اگر دامپروری خود اقدام به کشت گیاهان علوفه ای ننماید میبایست برای تهیه هزینه دامپروری خود سرمایه خوبی در اختیار داشته باشد و طبق بیانات جامعه محلی مشاغلی از این دست بسیار سنگین بوده و در دراز مدت سلامت افراد را به مخاطره انداخته و شخص بعد از گذشت مدت زمانی توان جسمی لازم برای انجام کار کشاورزی را نخواهد داشت. علاوه بر این با توجه به کاهش بارندگی ها و به طبع آن کاهش آب آبیاری و همچنین خشک شدن دریاچه ارومیه و افزایش شوری خاک های منطقه دیگر امکان کشاورزی در این مزارع ممکن نبوده و میزان بهره وری این مزارع کاهش یافته و همچنین گروه مردان بیشتر عنوان داشتند شغل های همچون کشاورزی فصلی بوده و کشاورزان در خارج از فصل کشت عملاً فعالیت خاصی انجام نداده و این خود باعث میشود تا افراد برای داشتن شغلی مکمل احساس نیاز نموده و بخواهند تا در کنار شغل کشاورزی خود شغل دیگری را اختیار کنند تا در صورت امکان آن شغل را توسعه داده و نهایتاً بتوانند با شغل کشاورزی جایگزین کرده و از آن طریق امرار معاش نمایند و به بیان دیگر نیز شغل هایی همچون کشاورزی بدلیل اثرات مخرب زیست محیطی نمیتواند گزینه مناسبی برای امرار معاش باشد چرا که طبق بیانات جامعه محلی خاک های کشاورزی به مرور خشک شده و میزان شوری آنها افزایش می یابد و در ادامه نیز آب های زیر زمینی شور شده و این موجب ایجاد معضلات و مخاطراتی برای محیط زیست خواهد شد چرا که نوع کشاورزی رایج منطقه سنتی بوده و بیشتر کشاورزان بدلیل مشکلات عدیده مالی بیشتر به فکر بهره وری از مزارع با استفاده از نهاده های شیمیایی و استفاده بیشتر از ذخایر آبی بوده و توجه به اثرات مخرب کشاورزی بر محیط زیست جزو اولویت های ایشان نمی باشد .

تصویر ۸

۳-۴ تهیه و تحلیل فهرست مشاغل پیشنهادی در روستا به تفکیک گروه زنان و مردان

در جلسه ای به مورخه ۹۶/۱۰/۲۰ از افراد جامعه محلی حاضر در جلسه خواسته شد تا مشاغل و ایده های خود را در رابطه با ایجاد یک شغل جایگزین و مکمل و همچنین معیار های خود را برای انتخاب یک شغل مطرح نمایند لازم به ذکر میباشد که این جلسات به صورت مشترک با گروه زنان و مردان برگزار شده و معیارهای مطرح شده حاصل نظر جمعی میباشد در ادامه با استفاده از تکنیک ماتریس رتبه بندی مشاغل پیشنهادی با معیارهای اشخاص بررسی گردید که نتایج به تفصیل ذیل میباشد .

مشاغل پیشنهادی مردان

مشاغل پیشنهادی زنان

مشاغل انتخابی مشرک

مشاغل	بسته بندی خشکبار	بافندگی	خیاطی زنانه	پرورش قرقاول	کشت زعفران	پرورش قارچ	پرورش بلدرچین و ماهیان	مجسمه سازی	پرورش گوسفند
نیاز به سرمایه اولیه کم داشته باشد	۲	۳	۴	۳	۳	۲	۵	۳	۲
سودآور باشد (جنبه اقتصادی)	۳	۱	۳	۱	۴	۳	۴	۳	۴
وقت گیر نباشد	۳	۱	۱	۴	۴	۴	۴	۲	۲
دارای حمایت های دولتی باشد	۲	۳	۴	۱	۴	۲	۴	۱	۲
همه توانایی انجام آنرا داشته باشند	۳	۳	۱	۳	۴	۴	۲	۲	۲
شغل دائمی و همه فصل باشد	۳	۱	۴	۳	۲	۴	۴	۵	۳
بی ضرر برای محیط زیست باشد (جنبه محیط زیستی)	۳	۵	۵	۵	۳	۳	۵	۵	۳
محصول تولیدی دارای بازار فروش باشد	۳	۱	۴	۴	۴	۳	۴	۲	۴
جمع امتیازات	۲۲	۱۸	۲۶	۲۴	۲۷	۲۵	۳۲	۲۳	۲۲
اولویت بندی	۷	۸	۳	۵	۲	۴	۱	۶	۷

جدول ۹ : (اعداد بین ۱ تا ۵ بوده و عدد ۵ بیان کننده بهترین وضعیت ان شغل از نکته نظر ان معیار میباشد و عدد ۱ بیان کننده نامناسب بودن وضعیت ان شغل از نکته نظر آن معیار میباشد)

لازم به توضیح میباشد که حرفه مجسمه سازی در روستا قبلا موجود نبوده ولیکن در جلسه حاضر یکی از اشخاصی که در روستا مهاجر بودند دارای مهارت در این حرفه میبودند که پیشنهاد نمودند در صورت علاقمندی افراد میتوان این شغل را در روستا ایجاد نمود لذا با تشخیص مشارکت کنندگان به بررسی آن شغل نیز پرداخته شد .

۴-۴. امکان سنجی و بررسی مشاغل پیشنهادی از جنبه های اقتصادی و زیست محیطی

لازم به توضیح میباشد در جلسه ای که به مورخه ۹۶/۱۰/۲۰ در روستا برگزار گردید گروه مردان مشاغل خود را انتخاب نمودند و برخی با اطمینان از آغاز فعالیت خود در آن شغل در آینده ای نزدیک خبر دادند و لیکن به نظر میرسد گروه زنان و حتی برخی از مردان علاقمند برای همکاری در پروژه معیشت جایگزین اطلاعات مکفی در مورد مشاغل ندارند به طور مثال از سودآوری و بازاریابی و حتی میزان سرمایه اولیه لازم جهت راه اندازی مشاغل پیشنهادی خود اطلاعی ندارند و گاها نداشتن همین اطلاعات ناکافی موجب

عدم اطمینان در فرد شده و مانع تصمیم گیری میشود و اگر هم شخص بخواهد تصمیمی مبنی بر آغاز فعالیت در هر کدام از مشاغل اتخاذ نماید مسلماً این تصمیم آگاهانه نبوده و نمی تواند فراهم کننده نیاز اشخاص بوده و به پایداری رسد لذا تیم تسهیل گر شرکت بر آن شدند تا فرصت بیشتری را برای این اشخاص فراهم آورند و با در اختیار گذاشتن برخی اطلاعات به ایشان و همچنین انجام بازدیدهایی از مشاغل راه اندازی شده در روستا و حتی روستاهای همجوار موجبات شناخت بیشتری از مشاغل را برای افراد فراهم نمایند تا ایشان بتوانند با بررسی بیشتر و آگاهانه تر برای انتخاب مشاغل تصمیم گیری نمایند ولیکن در گروه مردان سه شغل پرورش بلدرچین و اردک و گوسفند پیشنهاد و انتخاب گردیده است تا در آینده بتوان با همراهی و آموزش بیشتر این افراد موجبات ایجاد یک شغل مکمل و جایگزین را فراهم نمود . لازم به ذکر میباشد بررسی این مشاغل از جنبه های اقتصادی و زیست محیطی قبلا در جدول شماره ۸ آورده شده است .

نیازهای آموزشی جامعه هدف با توجه به نشستها و جلسات برگزار شده با ایشان در طی فرایندی با مذاکرات و صحبت های بسیار بررسی و شناخته شده است لذا تاکنون برخی از جلسات و کارگاه های آموزشی برگزار شده است (عناوین کارگاه های آموزشی در جدول ۱۰ آورده شده است) ولیکن در ادامه نیاز به برگزاری کارگاه های آموزشی بسیار در زمینه های تخصصی تر مشاغل میباشد چرا که فرایند آموزش میبایست پیوسته بوده و افراد در زمانهای متفاوت از روند کار نیاز به آموزش را در خود احساس کرده و به سراغ آن میروند . همچنین در طی نشستی با اشخاص علاقمند روستا به یک روند کلی از فرایند ایجاد شغل و راه اندازی آن دست یافته ایم که در آن افراد جامعه محلی نقشه راه نحوه راه اندازی یک معیشت مکمل را برای خود ترسیم کرده و گامهای آنرا تعیین نمود که در آن آموزش یکی از گامهای اساسی ، پیوسته و جدایی ناپذیر فرایند راه اندازی کسب و کار تلقی میگردد (تصویر ۹) در این بین برخی نیازهای آموزشی شناسایی شده و کارگاه های برگزار شده مرتبط با آن نیازها به در جدول شماره ۹ به اختصار بیان میگردد .

۵. بررسی نیازهای آموزشی و ظرفیت سازی توانمندسازی جامعه روستایی و برگزاری دوره‌های آموزشی

جدول ۱۰: نیازهای آموزشی شناسایی شده و رفع نیازها تا مورخه ۹۶/۱۱/۳۰

نیازهای آموزشی شناسایی شده	روش های توانمند سازی	دوره های آموزشی برگزار شده
بند ۱: آشنایی با برخی مشاغل جهت انتخاب آگاهانه مشاغل	فیلم های آموزشی . انجام بازدید ها از مشاغل موجود در روستاهای همجوار و خود روستا . ایجاد ارتباط بین افراد باکارآفرین های موفق .	پخش فیلم آموزشی در رابطه با برخی مشاغل . بازدید از کارگاه پرورش بلدرچین در خود روستا . دعوت از کارآفرین روستای عربلوی بیشه در زمینه هنر ریزه کاری در جلسات
بند ۲: آموزش های اختصاصی مربوط به هر شغل پس از انتخاب در صورت نیاز	برگزاری جلسات آموزشی با استفاده از اساتید مجرب . انجام بازدید ها از ان مشاغل	بازدید از کارگاه پرورش بلدرچین در روستای قراقلو بازدید از کارگاه پرورش قارچ در روستای دایلاق برگزاری کارگاه آموزشی پرورش بلدرچین برگزاری کارگاه آموزشی پرورش قارچ خوراکی
بند ۳: آموزش در رابطه با اصول بازاریابی و حسابداری	برگزاری جلسات آموزشی با استفاده از اساتید مجرب یا ایجاد ارتباط بین افراد با کارآفرین های موفق	از افراد موفق در برخی کسب و کار ها از جمله پرورش بلدرچین . هنر ریزه کاری چوب در جلسات جهت ایجاد روحیه کارآفرینی و کسب تجربه افراد بهره گیری شده است
بند ۴: ظرفیت سازی در رابطه با اصول فعالیت های مشارکتی و کارآفرینی در افراد	ایجاد ارتباط بین افراد باکارآفرین های موفق و سعی در ایجاد فعالیت های مشارکتی با کمک خود اشخاص	برگزاری نشست هایی در رابطه با اصول فعالیت های مشارکتی و همچنین دعوت از افراد کارآفرین در جلسات

تصویر ۹

بند اول : لازم به توضیح میباشد با توجه به تحلیل شرایط و موقعیت های و نیازهایی که توسط تیم تسهیل گر صورت گرفته یکی از مشکلات عدیده برخی از افراد جامعه محلی این است که گاهاً بدلیل آگاهی اندک از مشاغل نو پا و سود آور توانایی انتخاب را نداشته و دچار سردرگمی میشوند لذا تیم تسهیل گر ابتدا تلاش نمود تا با رفع این مشکل به نیازهای افراد جامعه پاسخ داده و ایشان را برای رسیدن به نتیجه همراهی نمایند لذا در جلسه ای که در مورخه ۹۶/۱۰/۰۶ برگزار گردید فیلم آموزشی در رابطه با برخی مشاغل نمایش داده شد که در آن مشاغلی همچون ریزه کاری روی چوب، عروسک بافی، پرورش الاغ، روغن گیری از دانه های روغنی به عنوان صنایع تبدیلی معرفی شده و همچنین از کار آفرین برتر کشوری در رابطه با بوم گردی مستندی پخش گردید همچنین در مورخه ۹۶/۱۰/۱۳ نیز از خانم لیلا قاسمی که فعال در شغل شمع سازی در روستای قراقولو هستند و همچنین خانم عبدوئی و آقای چوگری از افرادی که در روستای عربلوی بیشه در زمینه ریزه کاری روی چوب فعال هستند و در بررسی های این شرکت میتوان از ایشان به عنوان افراد بلد تشخیص داده شده بودند، دعوت شد تا در جلسه شرکت داشته و از نحوه آغاز فعالیت خود و حرفه شان اطلاعاتی را در اختیار افراد علاقمند حاضر در جلسه قرار دهند که بنا به اظهارات افراد حاضر، جلسه مفیدی بود . در این جلسه نیز ۶ نفر از افراد علاقمند شرکت داشتند (۲ نفر از گروه مردان و ۴ نفر از گروه زنان) (تصاویر ۱۰)

(تصاویر ۱۰)

بند دوم : با توجه به نشست که به مورخه ۹۶/۱۰/۲۷ در مسجد روستا برگزار شد برخی از افراد گروه مردان شغل بلدرچین را برای راه اندازی انتخاب نمودند لذا با توجه به درخواست های این گروه و برای آشنایی بیشتر این افراد از ایشان خواسته شد تا از کارگاه بلدرچین در روستا بازدید کرده و با افراد شاغل در این حرفه برای کسب تجربه تعامل داشته باشند. در این کارگاه و بازدید ۹ نفر از افراد علاقمند شرکت داشتند (۷ نفر از گروه مردان و ۲ نفر از گروه زنان) (تصویر ۱۰)

همچنین با توجه به درخواست ها، کارگاه دومی تحت عنوان دوره سه روزه پرورش بلدرچین به صورت کاملاً تخصصی و با بهره گیری از مربی مجرب و با حضور و مشارکت ۲۰ نفر از اهالی روستا در مورخه ۹۶/۱۲/۱۸ الی ۹۶/۱۲/۲۰ برگزار گردید همچنین سعی شد با

همکاری بخش ترویج اداره جهاد کشاورزی ارومیه مدرک دوره گذرانده شده نیز در اختیار مشارکت کنندگان قرار داده شود تا در صورت لزوم در آینده بتوانند از آن برای اخذ تسهیلات بهره ببرند (تصویر ۱۱)

تصویر ۱۱ (کارگاه سه روزه پرورش بلدرچین)

در ادامه همچنین با توجه به درخواست ها، کارگاه سوم در رابطه با پرورش قارچ خوراکی برای گروه زنان بوده است که از مربی مجرب در این حوزه استفاده شده و با حضور ۱۱ نفر از زنان روستا به مدت دو روز برگزار گردید همچنین در این کارگاه نیز سعی شد با همراهی بخش ترویج اداره جهاد کشاورزی شهرستان مدرک دوره گذرانده شده نیز به شرکت کنندگان داده شود (تصاویر ۱۲)

تصاویر ۱۲ : کارگاه آموزشی پرورش قارچ خوراکی و بازدید مسئولین تالاب و سازمان جهاد کشاورزی

لازم به توضیح است تیم شرکت تدابیری را اندیشید تا نه تنها قبل از شروع فعالیت کارگاه های آموزشی را برگزار نماید بلکه بتوان از زمان شروع فعالیت ها با گروه های معیشتی همراهی کرده و این همراهی به طریقی باشد تا نیاز های آموزشی و مهارتی افراد در حد مطلوبی برآورده شود در این راستا نیز برای انجام بازدید ها از کسب و کارهای موفق در زمینه فعالیت گروه های معیشتی برنامه ریزی خواهد شد. همچنین سعی گردید در کنار هر گروه معیشتی که شروع به فعالیت میکنند یک نفر که در آن شغل صاحب نظر و با تجربه میباشد (کاربلد) حضور داشته و با ایشان در ارتباط باشند چرا که در طی جلساتی که در روستا برگزار شد تیم تسهیل گر به برخی از مسائلی که منجر به شکست کسب و کارها شده و همچنین باعث میشود افراد با وجود آغاز فعالیت های معیشتی در میانه راه نا امید

شده و گاهی خود را شکست خورده بدانند آشنا شدند لذا از جمله این مسائل نبود تجربه کافی در زمینه فعالیت و نداشتن روحیه قوی و پشتکار و گاهی نبود نیروی کمکی و مشکلات مربوط به بازار فروش میباشد لذا آغاز راه اندازی کسب و کار به تنهایی مکفی نبوده و برای پایداری آن نیز باید تدابیری اندیشید و در پی رفع آن مشکلات بود.

۵-۱. آموزش مهارت‌های جدید لازم مانند فعالیت گروهی/مدیریت مشارکتی یا راه‌اندازی کسب و کارهای سودآور سازگار با امکانات منابع آبی و مانند آن

در راستای اجرای بند ۴ جدول شماره ۹ و همچنین آموزش و تمرین برای آغاز فعالیت های گروهی با جامعه هدف جلساتی برگزار گردید با توجه به سخنان بیان شده از سوی افراد جامعه هدف به نظر افراد برای آغاز فعالیت در رابطه با ایجاد معیشت های جایگزین نیاز به تعاملی تنگاتنگ با یکدیگر داشته و گاهی اذعان میدارند که برای شروع فعالیت مشکلاتی دارند که این مشکلات با همکاری و تعاون میان افراد قابل حل میباشد لذا ایجاد روحیه تعاون و مشارکت در میان افراد جامعه هدف میتواند راه گشای بسیاری از مشکلات باشد بنابراین تیم تسهیل گری شرکت طی برگزاری نشست های در این رابطه در مورخه های ۹۶/۱۱/۰۴ و ۹۶/۱۰/۲۷ در مورد نحوه راه اندازی و ایجاد فعالیت های مشارکتی سخن گفته و با اجرای ابزار مشارکتی تحلیل میدان نیرو (تصاویر ۱۳) از افراد خواسته شد تا موانع و مزایای ایجاد گروه و تشکل های مشارکتی را بیان نموده و در نهایت این فرصت برای ایشان فراهم گردید تا بتوانند برای انجام کار های گروهی و یا انفرادی دلایل خود را ذکر کرده و با کمک تحلیل های خود برای ایجاد مشاغل گروهی تصمیم گیری نمایند.

تصویر ۱۳

همچنین در این راستا، ایجاد ارتباط و تعامل میان افراد کارآفرین و افرادی از جامعه هدف که در آغاز راه اندازی کسب و کار جدید میباشند یکی از اهداف شرکت مجری بوده که به جدیت برای آن تلاش گردید و تا به این تاریخ ارتباط موثری میان این افراد برقرار شده که موجب گردید شروع فعالیت از سوی افرادی که کم تجربه بوده اند رو به رشد باشد چرا که برخی از افراد کارآفرین که روحیه مشارکتی دارند به طور گام به گام و در اجرای تمامی مراحل با سایر افرادی که به تازگی فعالیتی را آغاز نموده اند همراه شده اند از جمله آن میتوان به ارتباط میان آقایان رامین اسد زاده و پورمراد کارآفرینان در شغل پرورش بلدرچین با آقای فردین شریفی که به تازگی شروع به راه اندازی پرورش بلدرچین نمودند اشاره کرد که موجب گردید آقای فردین شریفی با کسب تجارب از آقایان رامین

اسدزاده و پورمراد با اطمینان بیشتر فعالیت نماید. لذا با توجه به تأثیر ارتباطات در شکل‌گیری و موفقیت گروه میتوان با بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود در خود جامعه هدف میزان موفقیت در ایجاد معیشت‌های مکمل را افزایش داد و بر پایداری آن افزود. (تصویر

(۱۴)

تصویر ۱۴: تعامل میان افراد کارآفرین و کم‌تجربه و همراهی ایشان با یگدیگر

۶. اطمینان از وجود عوامل تولید مورد نیاز برای راه‌اندازی و اجرای گزینه‌های معیشتی منتخب نزد مشارکت‌کنندگان

در مورد برخی از مشاغل انتخاب شده مثل پرورش بلدرچین گروه مردان دارای امکانات و عوامل تولید بودند و در این راستا نیز یکی از این افراد شروع به فعالیت نموده و در حال حاضر به مرحله فروش رسیده است و تیم تسهیلگری همواره با ایشان در زمینه آموزش و حتی بازاریابی همراهی دارد. در رابطه با گروه زنان نیز برخی از زنان (گروه ۴ نفره) در رابطه با شغل پرورش بلدرچین و تولید رشته آشی و پلوپی در پی تدارک شرایط و عوامل تولید آن میباشند.

۶-۱. تسهیل در تأمین عوامل تولید و در صورت فقدان آنها از طریق فراهم آوردن زمینه‌ی مشارکت ارگان‌های مسئول و یا مراکز تأمین تسهیلات مالی با روستاییان

در مورد برخی از مشاغل مانند پرورش گل و همچنین پرورش مرغ بومی دو نفر از زنان دارای محل و شرایط مورد نیاز میباشند در مورد پرورش قارچ زنان با وجود علاقمندی به آن و تلاش فراوان تا به امروز در مورد انتخاب محل برای شروع فعالیت به نتیجه‌ای نرسیده‌اند هر چند تیم تسهیل‌گر برای فراهم آوردن امکانات مالی با صندوق زنان استان در ارتباط بوده و در صورت رفع مشکل مکان میتوان با معرفی طرح آن با کسب وام از صندوق خرد زنان (قابل ذکر است صندوق خرد زنان روستایی قبلاً در روستا تشکیل شده و

همچنین در سال جاری نیز صندوق دومی با کمک و همراهی سازمان بسیج برای زنان روستا تشکیل شده است) شروع به آغاز فعالیت نمود این فعالیت به صورت جمعی در گروه زنان میباشد

۷. تسهیل در بازاریابی محصولات فعالیت معیشتی

معمولا در روند شروع کسب و کار بازاریابی جزو مراحل آخر و پس از تولید در نظر گرفته میشود و لیکن با توجه به اینکه موضوع بازار و فروش جزو مسائل اصلی در کسب و کار های تولیدی میباشد و گاهی جزو بزرگترین مشکلات است که افراد را برای شروع یک کسب و کار موفق مردد و محدود مینماید لذا تیم تسهیل گر شرکت برای رفع آن مشکل اقدام به معکوس سازی جریان و روند شروع فعالیت کرده و مسئله بازار و فروش را همگام با تولید و حتی قبل از تولید بررسی کرده و همواره در پی رفع آن مشکل با همفکری جامعه هدف بودند در این راستا نیز جلسه ای به مورخه ۹۶/۱۲/۱۴ در محل دفتر شرکت برگزار گردید و در آن جلسه به طور اختصاصی به مسئله فروش و بازار پرداخته شد . در این جلسه از افراد شرکت کننده خواسته شد تا همه امکانات روستا را که به صورت عمومی و نیمه خصوصی میباشد را شناسایی کرده و در رابطه با اینکه چگونه میتوان از آنها استفاده و بهره برداری کرد با یکدیگر همفکری و هم اندیشی نمایند و در نهایت با شناسایی محل هایی که خصوصی میباشد و میتوان از آن محل ها به عنوان محل فروش بهره برد و همچنین برخی از افراد نحوه بهره گیری و مدیریت آن را نیز بیان می نمودند و همچنین برخی از محل شرکت تعاون روستایی سخن گفتند که چند سالی است که ورشکست شده و راکد میباشد و میتوان با راه اندازی و رونق دادن مجدد به شرکت تعاونی به نتایج خوبی دست یافت و حتی موجب اشتغال زایی برای جوانان روستا شد و لیکن دارای مراحل سخت و طولانی و زمان بری میباشد لذا در نتیجه این جلسه به افراد فرصت داده شد تا در مورد مسائل بیان شده بیشتر اندیشیده و برای آن راهکاری ارائه دهند در ادامه نشست های دیگری نیز در این رابطه با جامعه محلی در گروه های کوچک برگزار شده و در نهایت طی جلسه ای به تاریخ ۹۷/۰۳/۲۳ محل فروش محصولات را شناسایی کردند که در آن با شراکت همه گروه های معیشتی بتوانند محصولات خود را عرضه نمایند و ضمن درآمد زایی و ایجاد شغل برای یک یا دو نفر دیگر به عنوان متصدی فروش و حتی در صورت لزوم یک نفر بعنوان پیک که بتواند محصولات را به دست مشتریان برساند بتواند برای سایر افراد نیز موجب انگیزه شود تا برای شروع کسب و کار امیدوار شده و دست به اقدام زنند لذا برخی از افراد در گروه های معیشتی به خصوص پرورش بلدرچین ، بوقلمون و گاو شیری در پی پیاده سازی بازار هفتگی و محلی برای ورود به بازار و رفع مشکلات فروش میباشند که به همراهی تیم تسهیلگر امیدوارند به نقطه ای برسند تا برای فروش محصولاتشان مشکلی نداشته و از ظرفیت روستای خود بهره برده و پای مشتریان شهری و سایر روستاها را به محل تولید خود باز نمایند لذا در این جلسه شرکت کنندگان نمایندگانی از میان خود انتخاب کردند تا برای راه اندازی و پیگیری بازار محلی اقدامات لازم را انجام دهند در این راستا تیم تسهیلگر امید آن را دارد که در صورت راه اندازی این امر گامی موثر در جهت توانمندسازی گروه های معیشتی برداشته باشد . (تصاویر ۱۵)

۹. تشکیل صندوق پس انداز و تهیه آیین نامه و تزریق یک میلیون تومان از طرف شرکت مجری به

صندوق

طی نشست های متعدد در حدود ۹ نفر از افراد حاضر در گروه های معیشتی خواستار راه اندازی بازار محلی در خود روستا بودند که لذا تیم مجری با برگزاری نشست هایی در باب این موضوع به کرات با اشخاص همفکری نمودند تا چگونگی راه اندازی بازار محلی مشخص گردد لیکن در جلسه ای که به مورخه ۹۷/۰۵/۰۳ برگزار گردید پیشنهاد شرکت کنندگان بر این بوده است که پس از راه اندازی بازار محلی میتوان در آینده نیز به ایجاد صندوق برای مدیریت آن بازار اقدام نمود لذا میتوان عنوان داشت که در صورت ایجاد این صندوق میتوان از سپرده یک میلیون تومانی بهره برد هر چند که این امر جزو برنامه های آتی افراد جامعه هدف میبوده و تا به اکنون برای تشکیل آن اقدامی صورت نپذیرفته است چرا که تشخیص برخی از افراد حاضر در جلسات این بوده است که تشکیل صندوق در ابتدای امر لزومی نداشته و میتواند پس از رونق گرفتن بازار محلی ایجاد گردد. البته در صورت تشکیل نشدن صندوق میتوان اعتبار مورد نظر را جهت شرکت اعضای گروه های معیشتی در نمایشگاه هایی که در آبان ماه سال جاری در شهرستان ارومیه برگزار خواهد شد صرف نمود تا اعضا ضمن فروش محصولات خود در این نمایشگاه بتوانند به بازارهایی خارج از روستا دست یابند.

۱۰. تهیه و تدوین طرح مشارکتی کسب و کار

با توجه به اینکه هیچ کدام از گروه های هدف درخواستی مبنی بر تدوین طرح نداشته اند چرا که اینگونه طرح ها بیشتر برای کسب وام و تسهیلات تهیه میگردد. هر چند در صورت نیاز تیم مجری شرکت میتواند در تدوین طرح های مشارکت نموده و یا اینکه در صورت درخواست و صلاحدید افراد برای آن کارگاه آموزشی را تعبیه نماید.

۱۱. برنامه ریزی و بازدید به منظور آشنایی با نمونه های موفق کسب و کار برای گروه معیشتی

با توجه به جدول شماره ۱۰ در ابتدای فعالیت پروژه از نمونه های موفق کسب و کار بازدید به عمل آمده و همچنین از حضور افراد موفق در نشست ها و جلسات بهره گیری شده است هر چند تیم اجرایی شرکت برای بازدید از کسب و کارهای موفق برنامه ریزی داشته و در حال شناسایی این کسب و کار ها میباشد تا در صورت موافقت اعضای گروه های معیشت برای مهر ماه بتوان از آن ها بازدید نمود. البته انجام این بازدید ها صرفا جهت کسب تجربه افراد جامعه هدف و آشنایی و ارتباط گیری آنها با افراد موفق و با تجربه صورت خواهد پذیرفت.

چالش های مرحله آخر

از جمله چالشهای مرحله آخر بحث تشکیل صندوق میباشد چرا که همه ی افراد چه در گروه زنان و چه در گروه مردان میبایست برای تشکیل صندوق و تدوین آیین نامه ی آن توافق داشته باشند و همچنین تمایل به انجام کار مشارکتی با یکدیگر داشته و همچنین بین تمامی اعضا اعتماد وجود داشته باشد در صورتیکه به نظر میرسد این اعتماد و این نوع ارتباط در میان برخی از اعضا وجود نداشته و راغب به ایجاد صندوق مشترک با یکدیگر نمیباشند لذا از نظر تیم مجری اصرار بر آن ممکن است در آینده برای صندوق مشکل ساز بوده و با توجه به حضور مشترک زنان و مردان و تصمیم گیرنده بودن این افراد در تشکیل صندوق به نظر توافق ایشان بر سر این مسئله ممکن است به سختی حاصل شود لذا تیم مجری برای تعیین تکلیف در این مورد با همگی اعضا در طی ماه مهر و آبان اقدام به برگزاری نشست هایی خواهد نمود تا تصمیم نهایی اعضا مشخص گردد .

خبرنامه پروژه معیشت جایگزین (مکمل)

روستای قراپتلی شماره 1

بر خود لازم دانستیم که گزارشی در قالب خبرنامه خدمت تمامی عزیزان اهالی روستای قراپتلی داشته باشیم تا عزیزی از آنچه در این روستا و به واسطه حضور این شرکت می گذرد بی خبر نماند شاید افرادی بخواهند به این جریانی که در روستا می گذرد بپیوندند و ضمناً یادآوری برای دوستانی باشد که تاکنون همراهمون بوده اند.

همانطور که اطلاع دارین شرکت دانش پژوهان سبزگستر ارومیه برای اجرای پروژه "معیشت جایگزین یا معیشت مکمل" از طرف سازمان محیط زیست و دفتر حفاظت از تالابهای ایران، در روستای شما در طول مهر ماه 96 لغایت مهر ماه 97 انتخاب گردیده است. از جمله اهداف این پروژه که میتوان به آن اشاره کرد شناسایی و ترویج روشهای معیشتی با نیاز آبی کم در حوضه آبریز دریاچه ارومیه است.

اهالی روستا با کمک یکدیگر مسجد روستا را ساختند

وادر کرد که روستای شما را برای این پروژه پیشنهاد دهیم.

آب چاه ها به قدری کم شد که مجبور شدیم از موتور پمپ و شناور استفاده کنیم

با سلام خدمت اهالی محترم روستای قراپتلی آغاز سال 1397 را خدمت تمامی اهالی محترم روستای قراپتلی تبریک عرض نموده، امیدواریم سال پر برکتی را در پیش رو داشته باشیم. متأسفانه اطلاع یافتیم تعدادی از اهالی این روستا از جمله آقایان محسن مردان زاده، کاظم سیاحی و اکبر جلالی و خانم ها سکینه خلیلی و سریه مؤذن زاده دار فانی وداع کرده اند که به این ترتیب از طرف شرکت دانش پژوهان سبز گستر ارومیه فقدان این عزیزان را تسلیت عرض می کنیم و برای بازماندگان صبر از خداوند متعال می خواهیم.

چرا روستای شما برای پروژه معیشت جایگزین انتخاب

گردید؟

این مدت با برخی از مشکلات روستا آشنا شدیم که خود اهالی آنها را بیان کرده و فرمودند که آن مشکلات گذران زندگی را برای مردم روستا مشکل کرده است.

همانطور که می دانید در روستای شما طی دو سال اخیر پروژه ای تحت عنوان کشاورزی پایدار اجرا شده که در آن برای بهبود وضعیت کشاورزی با کشاورزان علاقمند فعالیت هایی صورت گرفته در طی

با قطع یارانه ها و گران شدن قیمت گازوئیل هزینه کود و تراکتور بالا رفت

به دلیل قطع یارانه ها شرکت تعاونی روستایی ورشکست شد

بحث شرکت تعاونی روستا (هر چند به دلیل برخی مسائل و مشکلات فعلاً در حالت رکود قرار دارد) و نیز در بحث ساخت مسجد روستا با همدیگر مشارکت بسیار خوبی داشته اید. ما را

و از بین تمامی این مشکلات نکات امیدوار کننده ای نیز توجه مان را به خود جلب کرد اینکه شما اهالی محترم روستای قراپتلی با دقت نظری که کرده اید وضع کم آبی موجود و به خطر افتادن کشاورزیتان را به خوبی می فهمید و نکته دیگر که در

کسانی که در تهیه این خبرنامه مشارکت داشتند: لایلا وجدان، مجتبی جوانبخت و لطیف حقی

شروع نشستهای عمومی در روستای شما

کرده و لزوم اجرای آن و اینکه میتواند چه فایده ای برای روستا داشته باشد را بیان کنیم ادامه این جلسات عمومی با علاقمندی و پیگیری شما عزیزان هر چهارشنبه ساعت 3 بعدازظهر در محل مسجد روستا برگزار می شود البته بعضی نشستها بنا به نظر شما عزیزان در محل دفتر این شرکت برگزار گردید.

جریان پروژه بعد از هماهنگی با شورا و دهیار روستا شروع شد بعد از این هماهنگی های اولیه جلسات عمومی با حضور و دعوت رسمی از اهالی و نیز اطلاع رسانی در سطح روستا شروع شد در این نشستها با یادآوری مشکلات گفته شده از زبان خود شما در گذشته سعی کردیم تا دلیل انتخاب روستای شما را برای اجرای پروژه معیشت جایگزین بیان

در این پروژه دنبال چه چیزی هستیم؟؟؟

توجه به توانایی ها و علایق، زمینه ایجاد فعالیتهای بحران کم آبی، منبع درآمد و حق انتخاب آورد صاحب این نشستها شما عزیزان هستیم و همراه را داریم . گامهایمان را در این مسیر شما

به قول آقای علی جادلی عزیز اینها
(مشاور تیم شرکت دانش پژوهان)
نقش واسطه و همراه ما رو دارن.

این شرکت در این پروژه بر آن است که با و مشاغل مکملی را فراهم آورد تا در این درآمدی بیشتری را برای شما عزیزان فراهم ما در این نشستها صرفاً نقش مشاور و برای ما مشخص کردین.

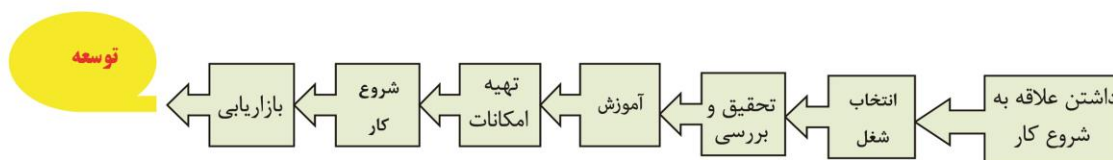
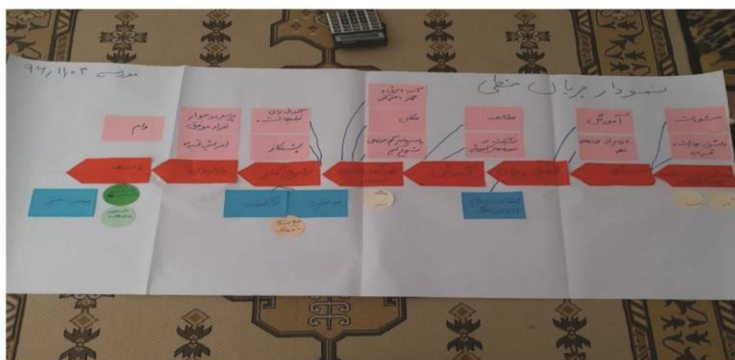

کسانی که در تهیه این خبرنامه مشارکت داشتند:
لیلا وجدان، مجتبی جوانبخت و لطیف حق

در نشستهای عمومی بعدی با همکاری افراد شرکت کننده مشاغلی را که میتواند برای درآمدزایی برای روستاییان مفید باشد را شناسایی کردیم در جدول زیر مشاغلی که توسط اهالی همین روستا پیشنهاد شده است را آورده ایم رنگ قرمز مشاغل پیشنهادی زنان روستا و رنگ سبز مشاغل پیشنهادی مردان روستا و رنگ آبی فعالیتی بوده است که هم گروه زنان و هم گروه مردان علاقمند به انجام آن بودند.

پرورش گوسفند	مجموعه سازی	پرورش بلدرچین و ماهیان	پرورش قارچ	کشت زعفران	پرورش قرقاول	خیاطی زنانه	بافتگی	بسته بندی خشکبار
-----------------	-------------	---------------------------	------------	------------	--------------	-------------	--------	------------------

در نشستهای آینده با اهالی مشورت شد و سعی شد تا گام هایی را که برای شروع یک فعالیت جدید نیاز هست را با یکدیگر شناسایی کرده و برای آنها برنامه ریزی کنیم که نهایتاً این روند پیش بینی شد.

لذا برای اینکه تیم شرکت بتواند برای هر یک از مراحل و گام هایی که شما مشارکت کنندگان عزیز مطرح کردید همراهی و مشاوره نماید فعالیت هایی را در پیش گرفت.

کسانی که در تهیه این خبرنامه مشارکت داشتند:
لیلا وجدان، مجتبی جوانبخت و لطیف حقی

برای اینکه در انتخاب شغل ایده هایی در فکرتان شکل بگیرد مشاغل کارآفرینهای دیگر در سایر مناطق روستایی و شهری را بصورت فیلم نمایش دادیم.

برای اینکه در آموزش همراهان باشیم و به سنوآلهای احتمالیان در مورد پرورش بلدرچین پاسخی داده باشیم از متخصصان در دوره های آموزشی و دعوت از کارآفرین های موفق از روستای عربلوی بیشه استفاده کردیم

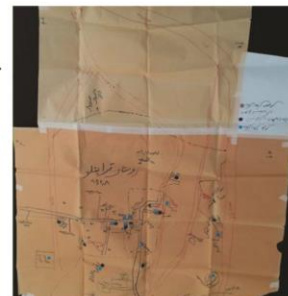

برای اینکه در تحقیق و بررسی همراهان باشیم بازدید از کارگاه پرورش بلدرچین آقایان اسدزاده و پورمراد و نیز پرورش قارچی در روستای دایلاق تدارک دیدیم

مهمانانی داشتیم از سازمان محیط زیست و دفتر حفاظت از تالابهای ایران که مسیری که بیمه ده ایم را دیدند

امکانات روستای قراقلو را برای مشاغل احتمالی با نظر شما عزیزان تعیین کردیم

به کجا میرویم؟؟؟

خوشبختانه اطلاع یافتیم آقای فردین شریفی در حال تهیه امکانات برای پرورش بلدرچین در منزل شخصی شان هستن و خوشحالترا شدیم که این کار را با مشارکت و همکاری عزیزانی مانند آقایان رامین اسدزاده و پورمراد در تهیه جوجه بلدرچین برای شروع کار انجام می دهند. تاکنون هر چه گفتیم از گذشته این جریان بود و راهی که به اتفاق هم پیموده ایم و استمرار این راه با نظر و اعتماد شما عزیزان محکم تر خواهد بود و در آینده بنابه برنامه ای شما آن را در پیش بگیریم ما نیز همراهیتان خواهیم کرد اگر میخواهید شغل انتخابی داشته باشیم و یا آموزشی در مورد شغل خاصی مدنظرتان هست و یا محلی از شغل خاصی را میخواهید بازدید کنیم ما مشاورتان خواهیم بود امیدواریم در ادامه در بحث بازاریابی و سایر مسائل نشستهایی با هم داشته باشیم گاهی برخی از افراد از وجود و اجرای این پروژه در روستا اظهار بی اطلاعی نمودند بنابراین خواهشمندیم از افرادی که برای ایجاد معیشتی جدید داری افکاری هستند و یا علاقمند به آغاز فعالیت جدید میباشند برای همفکری و آشنایی با سایر افراد شرکت کننده با ما در نشست های هفتگی مان که در مسجد روستا هر چهارشنبه ساعت 3 بعدازظهر برگزار خواهد شد، همراه شوند، برای شرکت در این نشست ها اجباری نیست شما همچنین برای این گفتن افکار خود می توانید به شرکت ما مراجعه کنید ما گوشهای شنوایی برای شنیدن افکار شما به صورت خصوصی در محل دفتر شرکتیمان داریم.

در صورت داشتن هر گونه نظر و پیشنهادی برای بهبود اجرای پروژه معیشت جایگزین در روستا از سوی اهالی، شرکت دانش پژوهان مشتاقانه از آن استقبال نموده و منتظر شنیدن نظرات اهالی محترم هستیم.

با تشکر

شرکت دانش پژوهان سبزگستر ارومیه

کسانی که در تهیه این خبرنامه مشارکت داشتند:
لیلا وجدان، مجتبی جوانبخت و لطیف حق